

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. marca 1902.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Kako se prirejajo kmetijske poskušnje?

(Nadaljevanje.)

V zadnji številki opisani način prireditve gnojilnega poskusa popolnoma odgovarja zahtevam, ki jih stavimo vsem kmetijskim poskusom. Vprašanje je čisto priprosto in enostavno, izvršitev izhaja od določenih znanstveno dokazanih dejstev in je izpeljana po načinu, pri katerem je odgovor jasen in točen in ki nosi kontrolo svoje resničnosti sam na sebi. To moramo nekoliko natančneje pojasniti. Vse rastline so v popolnoma enakih razmerah in se razločujejo le po gnojitvi na ta način, da mora žetev pojasniti, je-li gnojitev s čilskim solitrom, ozir. s fosforno kislino koristi ali ne. Ako so tudi vsi činitelji, kot obdelovanje zemlje, setev, nadaljno gojenje, žetev, padavine, svetloba popolnoma enaki, vendar je en činitelj, ki ga kmetovalec ne more popolnoma izjednačiti, ako ni za vse rastline enak: to je zemlja (prst) s svojimi različnimi kemičnimi in fizikalnimi lastnostmi. Vsakdo, ki je vže kdaj prirejal poskuse, ve, kako težko je najti tudi le majhno ploskev popolnoma ena-

komernega polja in kako občutljive da so rastline za vsako še tako majhno in gospodarju popolnoma nepoznano razliko. Ravno vsled te točke, vsled različne kakovosti prsti različnih parcel se je ponesrečilo in izjalovilo vže nebroj gnojilnih poskusov in drugih kmetijskih poskusov sploh ali so pa zavedli poskuševalce do popolnoma napačnih posledic.

Pri vže omenjeni Drekslerjevi metodi ima vže dano poroštvo, je-li in v kateri meri da je prst raznih parcel različna in s tem ob enem tudi poroštvo za pravilnost rezultata. S tem, da negnojene parcele lepo porazdelimo v enakomerne razdalje, se nam pokaže, kako da se spreminja prst v svoji kakovosti in v svojem obnašanju do rastlinstva, in s tem, da primerjamo pridelek vsake gnojene parcele s počeznim pridelkom obeh sesednih neognojenih parcel na desni in levi strani, s tem, kolikor se da izravnamo neenakost zemlje in da dobi res poskus veliko gotovost in varnost, ga trikrat zaporedoma ponovimo, pri tem morajo dobiti vsi trije poskusi, če ne popolnoma enake, pa vsaj podobne in istomerne vspehe. S to slednjo napravo zabranimo tudi, da vnanji vplivi, ki jih je kaj lahko prezreti našemu očesu in ki utegnejo prizadeti pasamezne parcele, ne skaze pravilnega poskusa.

Ako se ravnamo po Drekslerjevem načinu, imamo veliko jamstva, da smo pravilno sklepali.

Ako so n. pr. v vrstah 1—4 in 4—7 parcele N + P₂ O₅ (3 in 6) dale večji pridelek od ostalih in v vrsti 7—10 parcela 9. ni dala večjega ali celo manjši dohodka, potem še vedno lahko sklepamo, da gnojitev s fosforno kislino na tem polji koristi, vendar nas pa ta okolnost, ako ne moremo določiti kake poškodbe pri 9. parceli, nagne k previdnosti, da poskus ponovimo. Ako bi pa napravili mesto treh parcelnih vrst (serij) po Drekslerjevem načinu eno samo vrsto, kar se tolikrat zgodi, kako bi se lahko zgodilo, da bi bili poskušali ravno na parcelah, ki so v pričujočem poskusu zaznamovane s št. 7 do 10 in iz tega poskusa bi bili sklepali, da superfosfat nima nobenega učinka, dočim temu ni tako, kakor kažejo ostale kontrolne vrste. S tem je tudi že povedano, da smemo rabiti poskuse, ki niso izvršeni po gori navedenem načinu le z veliko previdnostjo, posebno pa je treba dobro povdarjati, je-li ima kako vrednost poskus, pri katerem se nahajata poleg vsake gnojene parcele vselej dve neognojene parceli.

Neko posebnost ima še Drekslerjeva metoda, da namreč rabi le majhne poskusne parcele, 100

Opozarjamo na današnji številki priloženo prilogo »Kathreiner-Kneippova sladna kava«.

do največ 500 štirjaških metrov, parcele so v obsegu teh meja toliko večje, čim manj rastlin pride na plosčinsko jednoto. Utemeljena je ta majhna ploskev deloma po večjem številu parcel, deloma pa jo zagovarjajo tudi posebne vrline. Za majhno parcelico vedno lažje najdemo enakomeren prostor ne za veliko. Vsa dela se dajo spraviti urno in isti dan in zlasti žetev se lahko pobere skrbno in brez znatnih zgub. Nevarnosti, da bi vtegnile posamezne bujnejše rastline neugodno vplivati na rezultat, celo pri najmanjši (100 m²) izmed teh parcel ni, kajti žitnih in podobnih rastlin je tudi v tem slučaju vže toliko, da posamezne niti v poštev ne pridejo, pri drugih večjih rastlinah, kakor krompirju, repi in pesi pa vzamemo itak večje parcele. Skušnje pa uče, da i tu velikost 200 štirjaških metrov popolnoma zadostuje.

Mnogi poskuševalci, ki ne marajo za Drekslerjevo metodo, jemljejo znatno večje parcele za poskuse in menijo, da ravno ta veličina predstavlja nekak popravek za pomanjkljivo enakost prsti. Toda motijo se, vsaj z gotovostjo ne more nikdo trditi, da razlika prsti pri večjih ploskvah znatno zgineva in niti dvojiti se ne da, da je mnogo lažje najti večje število manjših parcel v obsegu 100 m², ki so ozir prsti zelo enakomerne, nego malo parcel v obsegu 2500 do 5000 in več štirjaških metrov. Da je pa pri velikih parcelah skrbno obdelovanje, pred vsem pa žetev, sploh istodobno izvrševanje vseh del jako obteženo, če ne naravnost onemogočeno, tega ne more nihče utajiti.

Živinoreja.

Nekoliko o svinjereji.

Pregovor „prerok v svoji domovini nič ne velja“ ima veljavo tudi pri naših ščetinarjih. Koliko je krajev pri nas, ki imajo pra-

šiče, ki so za rejo pripravní, da ni treba boljšega, pa jim reja vendar ne gre dobro izpod rok, ker pač ne znajo te živali gojiti in rabijo vedno le malovredne mrjasce.

V prvi vrsti se moramo ozirati pri tem na „svinjake“, ki imajo biti ravno nasprotno od tega, kar znači ime. Vsaj si v nemarnih, zaduhlih, temnih stajah vspešne svinjereje sploh misliti ne moremo, v njih si ne bomo zredili zdravih, rastnih prascev, ki bi pičo dobro izkoriščali, ampak biti morajo svinjaki svetli, zračni, suhi in vedno snažni. V ta namen ni treba hlevov, ki bi stali tisočake, ampak popolnoma zadostujejo priproste, a pravilne stavbe z okni, z dobrim prezračevanjem, z lesenimi stenami, s tlakanimi tli in odprtimi kanali za gnojnico, vse skupaj je držati lepo snažno, in dobro nastiljati. Tak hlev si lahko napravi vsakdo sam, ki se hoče pečati s svinjerejo, ne da bi mu bilo treba poseči pregloboko v žep.

Nič manj važna od dobrega svinjaka je zahteva, da imajo biti plemenske živali, stare ravno tako kakor mlade in najmlajše kolikor moč veliko na prostem. Z vedno zaprtijo v hlevu ne pridemo nikoli do res dobrih, zdravih, trdnih plemenskih prašičev. To je staro neovržno dejstvo, potrjeno po stoterih skušnjah, katero pa vendarle še malo gospodarjev verjame in ceni.

In ker se gospodarji za to zahtevo tako malo brigajo, zato imajo tudi toliko neuspehov pri svinjereji, katerih so pa baje krive tisočere druge okolnosti, da le sami ostanejo nedolžni.

Gospodar je dobil n. pr. od dobrega prijatelja nekaj prašičkov izvrstne angleške pasmine. Takoj jih zapre v svinjak in jih pusti na beli dan le vsakih osem dnij, ko se kida. Kmalu zapazi, da živalce niso več posebno vesele in žive, kot poprej, da imajo nekam

okorele noge, da nič prav ne gredo v rast, pozneje se svinjice nerade ubreje, vržejo slabotne mladiče itd.

Sodba je urno sklenjena: ta pasma ni za nič, gospodar zgubi pogum in sploh veselje do svinjereje. —

Oglejmo si le, kako delajo sloviti prašičjerejci, ki so si pridobili dobro ime oni, ki si delajo s prodajo plemenskih živali lepe denarce in učimo se od njih.

Gibanje živali na prostem je pri njih glavno pravilo vspešne reje in sicer ne malo gibanja v svinjskem vrteču, ampak pred vsem na paši, čim dalje v letu, toliko boljše. Čemu pa je to?

Iz dobro premišljenih, praktično preizkušenih nagibov. Kajti paša ne dovoljuje samo plemenskim prascem dovoljnega gibanja, ampak daje ob enem tudi najprimernejšo in najcenejšo krmo. Prve angleške svinjarne rede svojo plemensko žival od spomladi do pozne jeseni večinoma le na paši in dobro vedo, da se žival na ta način ne ohrani samo najbolj zdrava in za pleme pripravna, ampak da se tudi najceneje preredi, mnogo ceneje nego je to mogoče v svinjaku.

Najboljša paša je rdeča detelja, po natančnih poskusih da 1 ha dobrega deteljišča 10 do 20 prašičem paše za 120 dnij dovolj in pri tem se detelja izkoristi, da se bolje ne more. Poleg paše na detelji je važna strniška paša, ki je ravno tako dobra kakor po ceni.

Ko dajemo ta svet, sicer dobro vemo, da bo marsikateri naših gospodarjev mislil, da se hočemo iz njega le abotno norčevati, ako mu svetujemo, da naj o pripravnem letnem času svoje plemenske prasce redi kolikor moč z deteljo in sicer najbolje na deteljišči samem. Kje namreč je bilo vže slišati ali videti, da je dobro, prasce krmiti z deteljo ali jih goniti na deteljišča?

V mnogih krajih res tega ne poznajo, toda to stvari čisto nič ne spremeni in gotovo je, da je detelja izvrstna piča za plemenske prašiče in deteljna paša najboljša in najcenejša krmitev zanje. Za to govore jasneje in glasneje nego vsi dvomi in premisleki vspehi, ki so jih na ta način dosegli v mnogih krajih. Vsi nasprotni ugovori ne obveljajo, mi omenjamo le najbolj znanaga, namreč škodo, ki jo delajo prašiči na njivi z ritjem. To ritje se da z večine odvrniti s posebnimi obroči v rileu, sicer pa ta škoda tako ni posebno velika, dobiček od paše jo dvakrat odtehta.

Naj dodamo še opombico o krmljenju in o porabi plemenskih prašičev v obče.

Prašičjereja nese toliko več, čim več na domu pridelane piče imamo na razpolago. Detelja, repa, krompir, ovsen, ječmenov in pšenični zdrob, bob, pšenični otrobi in posneto mleko stoje na vrhu in so v različnih zmeseh, ki se ravnaajo po tem, ali so živali starejše ali mlajše, ali mrjasci, ali mlade in breje svinje, po ravno odstavljenih pujskih, najboljša piča za plemenske prasce.

Z ozirom na plemensko rabo bi omenjali le ene napake, ki je največja zavora uspešne živinoreje sploh, namreč prezgodnje rabe za pleme. Kdor rabi mrjasce in svinje vže s šestim mesecem za pleme, ta naj ne pričakuje nič dobrega od svinjaka in naj še toliko žrtvuje in še tako dobro krmi.

Njegova žival bo ostala majhna in slabotna in mladiči bodo še manjši in slabotnejši. Na daleč razširjeno mnenje, da mladiči prve skotitve niso za pleme, ima svoj pravi temelj edino le v tem, da se svinje mnogo prezgodaj puščajo po plemenu. Dobro razviti mrjasci in svinje naj se rabijo za pleme, ko so spolnili osem, še bolje devet mesecev. Potem rastejo in nam delajo veselje, stari rod, pa tudi

mladiči. Strah, da postanejo živali predebele in nerodovitne, ako tako dolgo čakamo s pripustom se spremeni v prazen nič v onem trenutku, ko se ravnamo strogo po načelu: krmi pravilno in daj živalim za pleme dovolj gibanja.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Mlekarski red.

„Ohrani red in red ohrani tebe“! — to je rek, ki velja vselej in povsodi, zlasti pa pri gospodarstvu. Posebne važnosti je red pri mlekarskih zadrugah, ki brez njega venejo, kakor cvetlice brez dežja. Zato ne bo odveč, ako podamo tu najvažnejše točke, kateere naj bi obsegal „mlekarski red“, nabit na črni deski, ki ima viseti v vsaki mlekarni na onem mestu, kjer se mleko oddaja, da ga lahko vsakdo bere.

Gotovo je največje važnosti pri vsaki obrti surovo blago, ki se predelava v žlahtnejše. V posebni meri velja to za mlekarstvo; zato naj se prva točka glasi:

1.) Vsak zadružnik je dolžan poslati mleko svojih krav čisto in nepokvarjeno, kakor pride od krav; takoj po molži je treba (pa ne v hlevu!) mleko dobro precditi.

2.) Mleko je takoj po molži urno nesti iz hleva in čim preje oddati. Ako se mleko oddaja v mlekarno samo enkrat na dan, tedaj je treba opoldansko in večerno mleko kolikor se da nizko ohladiti (postavi se v vodo na kakem hladnem kraju, kjer pa ni spravljeno kako dišeče ali kislo blago). Konve (kangle) ostanejo celi čas odprte, še le pred odhodom se skrbno in dobro zapro. Posamezne molže (jutranjo, opoldanjo in večerno) je treba hraniti ločeno, združi se še le dobro ohlajeno mleko.

3.) Mleko se prinaša v posebnih posodah, ki jih nakupi zadruga na stroške članov. V drugačnih posodah se mleko ne sprejme. Posode (konve) je treba po vsako-

kratni rabi prav dobro očistiti in posušiti. Kolikor moč naj se izpostavljajo konve na solnce, ki je hud sovražnik mnogih malih škodljivcev. Konve se ne smejo rabiti v noben drug namen, kot za mleko.

4.) Donašalci mleka se imajo pri oddaji mleka v mlekarni in sploh v obližju mlekarnarne popolnoma mirno in spodobno obnašati; kar naroči mlekarski voditelj, oziroma poslovodja, se ima brezpo- gojno izvršiti.

5.) Prepovedano je dajati v mlekarno mleko od a) bolnih, b) takih krav, ki so zadnjih pet dni telile ali ki imajo storiti bodoče štiri tedne. Kazen zoper prestopnike te določbe se določi za vsak slučaj posebej.

6.) Vsako mleko se prinešeno v mlekarno pred tehtnico pokusi; vsako pokaženo, okisano, umazano, slabo dišeče mleko mora pokuševatelj zavrniti. Ako se je pokaženje mleka zgodilo z vednostjo in po volji zadružnika, stopi v moč dotični paragraf zadružnih pravil; razun tega mora še zadružnik za vsako goljufijo (in kaj je ponarejanje mleka družega?) plačati na pr. 50 ali več kron, ki se dado tudi po sodnji iztožiti. S tem se odškodni zadruga. Ako je poslal kak zadružnik že večkrat mleko, ki se je pokazalo malovredno, ima načelstvo pravico, poslati zaupnega moža na dom dotičnega zadružnika, da se prepriča o ravnanju zadružnika z živino, zlasti glede snage in krmljenja. Zadružnik je dolžan na vsako vprašanje dati resničen odgovor ter tudi vse storiti, kar mu naroči zaupnik v njegovo in zadružno korist. Za vsako občino se izvolita dva zaupna moža.

7. Mleko ne sme imeti manj nego 2¹/₂ odstotka tolsče. Ako je kako mleko pod to najnižjo mejo, je treba to naznaniti zadružniku in načelstvo lahko sklene, da se toliko časa plača za 1 liter takega mleka 1 vinar menj, dokler je mleko tako vodeno.

8. Kaditi, pljuvati in druge vrste nesnaga je v mlekarni strogo prepovedana; (dobro je, da je povsodi nabita tablica s tozadevnim napisom).

9. Noben zadružnik ne sme brez vednosti načelstva prodajati neposnetega mleka drugam nego v mlekarno, sicer zapade kazni 20 ali več kron za vsak slučaj. Izvzeti so le kmetijski delavci zadružnega okoliša, katerim se sme prodajati mleko.

10. Oseba, ki mleko sprejema in ki vrača posneto mleko in pinjenec, ima vse natančno do pičice zapisati v knjige, katere smejo zadružniki vsaki čas ob navzočnosti mlekarja vpogledati.

11. Plačuje se mleko na podlagi tega, kako se je povprečno mleko vnovčilo v pretečenem mesecu in sicer po množini pripeljane mleka in po njega maščobi, ki se vsaki teden enkrat ali najmanj trikrat na mesec določi na stroške zadruga. Vsak zadružnik more dati tudi od vsake krave določiti mleko na maščobo proti mali odškodnini, ki jo zahteva načelstvo za to.

12. Denar se ima dvigniti za pretečeni mesec vselej ob določenem času pri načelstvu (oziroma kaki drugi od načelstva določeni osebi kot blagajniku); vendar je dovoljeno poslati tudi kako drugo osebo po denar.

13. Mogoče je tudi, ako se to izrecno prosi, da dobiva kak zadružnik svoj denar za poslano mleko v več na pr. 3 obrokih (na vsakih 10 dnej) mesečno.

Sadjarstvo.

Viržinski rožnik.

(Virginischer Rosenapfel.)

To je eno najzgodnejših jabolk, zori že avgusta meseca in zato bi bilo umestno, pomnoževati to vrsto v krajih blizu mest ali drugih zdravilišč, toplic itd., kjer je možno vse hitro in po primerni

ceni v denar spraviti. V takih krajih ima posebno zgodnje sadje veliko vrednost.

Imamo sicer še drugih zgodnjih vrst jabolk, a tu hočemo dati viržinskemu rožniku prednost, ker je res vrsta, ki zasluži občega pomnoževanja.

Drevo raste krepko v vsaki zemlji; napravlja pokončne krepke veje, kakor parmena, se lepo košati in kar je glavno, rodi prav obilo, tudi če se vzgaja na špalirje ali kordone. Bolezni se ga le malo lotijo.

Sad je velik, lepe oblike, spodaj širji kakor zgoraj. Koža je sprva bolj belkasta, pozneje pa postane bolj rumenkasta in na solnčni strani se prepreže z ru-dečkastimi lisami.

Meso je jako mehko, prijetnega duha in sladko vinskega okusa.

Vsled njegove zgodnje zoritve ga je saditi bolj v obližju stanovanj ali v drugih varnih krajih, ker lep sad je preveč mikaven, da bi se ga tudi nepoklicani ne lotili.

Viržinski rožnik pa ima še drugo dobro lastnost, radi katere ga moramo priporočati posebno onim sadjarjem, ki se bavijo z vzgajanjem sadnih dreves v drevesnici.

Gori smo omenili, da raste ta vrsta lepo kviško. To je ravno, kar zahtevamo od podlag, ki naj nam dajejo lepa ravna drevesca. Ker pa nimajo vsa drevesa te lastnosti, marveč so tudi take vrste, ki raztezajo svoje veje le na široko in celo navzdol, zato se cepi pri tleh najprvo divjak s tako vrsto, ki ravno raste, torej z viržinskim rožnikom, s parmeno, z ananasom itd. in to se potem precepi — seveda če se hoče — v višočini 1—2 m z drugo poljubno vrsto. Na ta način se dobijo hitro in lepa visokodebelnata drevesa.

Pri viržinskem rožniku pa ne dozori samo sad prav zgodaj, marveč tudi les, vsled česar nje-

govi poganjki tudi v mrzlejših krajih ne pozebejo, dočim se to posebno v drevesnicah, dokler je les še nežen, prav pogostokrat pripeti, da polovica mladik pozebe, to je ves tisti del, ki ni dobro dozorel. X.

Vinogradništvo in vinarstvo

Katera dela je izvršiti v vinogradu meseca marca in aprila?

Vinogradnik, ki svojih trt ni popred obrezal, je skrajni čas, da to v teh mesecih izvrši. Ali naj v marcu ali v aprilu obrezuje, to je zelo odvisno tudi od kraja, kjer se vinograd nahaja.

V gorskih krajih, kjer se ni bati pozebe, se trte obrezujejo še po zimi, to je dobro, ker se s tem čas bolje izkoristi, delo pravilneje razdeli in ker se rane do spomladi dobro zacelijo, trta ne izgubi soka ali kakor tehnično pravimo „se trta ne joka“, kar kolikor toliko pomore k boljši rašči in rodovitnosti. Radi tega je tudi dobro, če se trta nad zadnjim očesom skozi člen prereže.

Kjer se je pa bati zimske osobito pa spomladanske pozebe, torej v mrzlih krajih, tam je celo boljše, rezati trte pozno spomladi in celo že potem, ko že nekoliko odženejo. Vsled izgube soka začne trta pozneje odganjati, oziroma, če je že kot neobrezana pognala, odženejo najprvo sprednja nerodovitna in šibka očesa, dočim ostanejo zadnja krepka in rodovitna očesa, dalje časa speča.

Pri že odganjajočih trtah je pa spet ta napaka, da se mora z njimi pri rezanju jako pazno postopati, kajti očesca kaj rada odlete in krhki poganjki se prav radi zlomijo.

Obrezovanje trt naj se vrši pravilno, ker poleg gnojenja, je rodovitnost trt tudi od režnje mnogo odvisna. Pred vsem se mora gledati, da se nahaja poganjk, ki naj bi nam letos rodil, na eno- ali vsaj dvoletnem lesu.

Naravnost iz starega lesa pognane poletne mladike, navadno ne rodijo, marveč se to pripeti le tu pa tam v prav dobrih letinah ali pa pri jako bogato rodečih trtah, kakor n. pr. pri italijanskem rizlingu. Pač pa postanejo rodovitni poganjki, katere ta mladika v prihodnjem letu požene.

Pri pravilnem obrezovanju je nadalje paziti, da se ne reže preddolgo, pa tudi ne prekratko ter da se ne pušča preveč, pa tudi ne premalo poganjkov.

Pri režnji moramo prevdariti, katera očesa so rodovitna. Gotovo se je že vsak vinogradnik prepričal, pri katerih trtah rodijo bolj spodnja in srednja očesa dotičnega trtnega poganjka, dočim ostanejo sprednja očesa nerodovitna. Ako se torej režejo trte prekratko n. pr. na 4 ali 5 očes, se lahko pripeti, da odrežemo vse rodovitne poganjke, nasprotno pa, če pustimo jako dolge, 10 in še več očes, vzamemo s tem rodovitim poganjkom mnogo hrane, vsled česar se poslednji slabeje razvijajo in tudi manj rodijo. Isto se vrši, če se pusti preveč poganjkov.

Cepljene trte se režejo prvo leto na 1 do 2 očesci; 2. leto, če so poganjki šibki, tudi še na dve očesci, če so pa močni, se pa režejo na 3 do 5 očes; 3. leto na 4 do 6 očes, ter se spodnji dve oslepita, da trta hitreje kvišku zleze; v 4. letu se že lahko režejo na palec (rogač) 2 očes in napnenc (šparon) 6 do 8 očes. Ako bi pa trta ne bila dovolj močna, je bolje rezati jo tako šele v 5. letu. Ta režnja postane potem neizpremenjena. Pri prav bujno rastočih vrstah se pustita pozneje tudi 2 napnence z 8 do 12 očesci.

Močno rastočo trto več let zaporedoma jako kratko rezati, ni priporočljivo, ker ne samo, da se s tem rodovitnost zmanjša, marveč tudi cela trta oslabi, ker se v soku zaduši.

Za rezatvijo sledi nakolitev. Ta se ravna po trtah. Čim starejše in močnejše so trte, tim močnejši morajo biti koli; vendar naj bi se ne jemalo tudi pri teh tako debelih in visokih kolov, kakor se to marsikje dogaja. Trtica ima komaj eden ali dva šibka poganjka, dobi pa 8—10 cm debel in 4—5 m visok kol. 4—6 cm debeli ter 2¹/₂—3 m visoki koli zadostujejo popolnoma. Kdor pa vzgaja na drat, vzame lahko šibkejške kole.

Privezavanje trtnih napnencev h kolom se mora vršiti navzdol t. j. napnenc naj visi s prednjim delom navzdol v isti smeri, kakor vinograd. Ako je pa vinograd raven, naj se skuša ves napnenc vpogniti (izbočiti), da je sprednji del nižji od srednjega odnosno od zadnjega. S tem se doseže, da zadaj nahajajoča se očesca bolje ženejo in isto tako ona na palcu, ki so namenjena za napnenc in palec v naslednjem letu.

Ako vreme dopušča, se še ves vinograd globoko okoplje, ter po potrebi tudi pognoji. X.

Sajenje cepljenih trt na stalno mesto v vinograd.

Ker se je za letošnjo zimo izvanredno veliko parcel na novo prerigolalo, tako, da je povsod primernih cepljenih trt zmanjkalo, in ker je toraj mogoče, da bo eden ali drugi vinogradnik tudi slabe cepljenke odnosno šibke podlage posadil, da mu le svet prazen ne ostane, hočemo v kratkem omeniti, na kaj naj pazi, da izdatek ne ostane neplodonosen.

Kdor hoče imeti lep in kmalu rodoviten vinograd, ga mora zigolati na 80 do 100 cm globoko, dobro pognojiti bodisi s hlevskim ali umetnim gnojem, ali pa tudi z dobro razkrojenim kompostom, ter posaditi vanj le popolnoma vzraščene in sveže cepljene trte. Če je cepljenka le količkaj slabo

zrašena ali pa drugače pokvarjena, si navadno ne opomore več, se le slabo razvija in naposled vsahne. Pri nakupu cepljenk ni torej gledati toliko na korenine kakor na cepljeno mesto in deblo sploh.

V primanjkljaju cepljenk naj se vinograd zasadi z lepimi ameriškimi bilfami ali pa z močnimi ključi. Te je seveda potem na mestu, spomladi v suho ali po letu v zeleno pocepiti.

Pri sajenju cepljenk se mora vinograd najpred odmeriti ali iztakniti t. j. zaznamovati z malimi količki mesta, kamor pridejo posamezne trte. Da pridejo trte na vse strani v vrsto, se morajo posamezne vrste odmeriti od srede proti koncema.

Vsled bujne rašče cepljenih trt, morajo priti posamezne vrste vsaj 1.20 m narazen, čim večje razdalje, tem boljši. Kdor sadi trte po 1.40 ali celo 1.50 vrsto od vrste in po 1.20 m trto od trte v vrsti, se bode že čez 5—6 let tega dela jako veselil, nasprotno se bo pa prišteval k neumnemžem oni, ki bo posadil vse trte v razdalji 1 m v kvadratu.

Za vsako cepljenko se napravi posebno jamo z lopato in ne s kolom. Cepljenko se vsadi tako globoko, da pride cepljeno mesto med zrak in zemljo da cepič ne napravi koreninic; v podnožju, naj pa pride to še nekoliko višje, da navzdolu ležeča zemlja istega preveč ne zakrije. Koreninice se krajšajo do polovice ali tudi še več, ter se potem lepo raztegnejo. Na te se nasuje najpred rahle dobre zemlje, katero se dobro z nogo pritisne ter na to vrže eno ali dve vili gnoja. Ako se nekoliko zalije, pričnejo trte hitrejše poganjati. Konečno se mora vsa cepljenka zasuti tako, da pride še zgornje oko popolnoma pod zemljo. Vsaki trti se da količek.

Bilfe in ključe se pa lahko sadi s kolom ali železno štango.

Bilfam se korenine prav lahko prirežejo. Da ključi bolje odženo, se vsuje v luknjo na dno nekaj reškega (ne cestnega) peska. Zemlja se dobro zatlači ter se potem tudi na vrhu popolnoma z zemljo prisuje, da ne gleda niti zgornje oko iz zemlje. X.

V varstvo domačega vina.

Poslanec Pfeifer in tovariši so v seji dne 26. febr. t. l. vložili naslednji predlog v varstvo domačega vinskega pridelka:

Notorično je dognano, da vedno bolj narašča izdelovanje umetnega vina in se s tem znatno oškodujejo vinogradniki, ki so z velikimi denarnimi in časovnimi žrtvami ter mnogim naporom obnovili svoje po trtni uši opustošene vinograde. Umestne bi bile vsled tega zakonite odredbe, ki bi zajezile vedno naraščajočo produkcijo umetnih vin. To bi se doseglo bodisi z regresivnimi zakoni, bodisi z eventualno premembo pobiranja užitnine v zaprtih mestih, kakor je to že pojasnil v tej visoki zbornici prvopodpisani poslanec Pfeifer.

Ker se v zaprtih mestih pobira užitnina od vina v mestni meji, je to vino, kakor naglo pride v klet, brez vsake nadaljnje kontrole. In tako se zgodi, da mnogi nesolidni gostilničarji in trgovci, ki v kletih izdeljujejo umetno vino, od tega ne plačajo nikake užitnine ter s tem oškodujejo poštenega trgovca in krčmarja.

Da se temu zlu vsaj deloma z uspehom pride v okom, bi se moralo vinske zaloge v zaprtih mestih ravno tako vpisati in obdačiti, kakor v kletih gostilničarjev na deželi; ta ostreja kontrola bi ne bila nikaka novotarija, ker obstoje enake fiskalne kontrole že za sladkor, žganje, kuhanje žganja itd.

Vsled tega predlagamo: Visoka zbornica skleni: „Visoka vlada se pozivlje, da stavi pri-

merne nasvete v označenem smislu.“

Ta predlog naj se izroči v poročanje davčnemu odseku.

Dunaj, 26. februarija 1902.
(Slede podpisi.)

Gozdarstvo.

Kako se obnavlja gozd s sadikami.

Nov gozd si lahko zredimo iz semena, ali pa že bolj razvitega lesenega materijala.

Sajenice, ki jih potrebujemo pri nasajanju novega gozda, si preskrbimo, ako jih potrebujemo le malo, najbolje in najceneje od gozdnega vrtnarja, če jih pa potrebujemo veliko in leto za letom, je bolj pametno, da si jih vzgajamo sami.

Ako gozdne sadike kupujemo, pazimo na to, da je bolje, ako so rastle na bolj pustem nego predobrem svetu, biti morajo na prvi pogled zdrave, kar kažejo čvrsti popki in korenine naj bodo razvite bolj na stran nego v globočino.

Mladih rastlin si vzgojimo v posebnih vrtovih ali pa v gozdu samem.

Ako nočemo, ali ne moremo napraviti posebnega gozdnega vrta, potem si izberemo kako mesto v gozdu z dobro zemljo, zavarovano proti hudim vetrovom, proti človeškim in živalskim škodljivcem in je zasejemo s semenom drevja, katero potrebujemo.

Ako pa imamo za gozdne sadike poseben vrt, tedaj je bolje vzeti bolj suho nego premokro zemljo, ki naj bo dovolj debela. Prostor ogradimo, v jeseni obrnemo zemljo ter jo pustimo čez zimo v surovi grudi, spomladi pa jo obdelamo lepše in gladkeje, poravnamo površino lepo z grabljami, razdelimo kakor zelenjadni vrt na gredice ali lehe in sejemo v naslednjem času in načinu: smreke, borovce, mecesne, jelše spomladi v $1\frac{1}{2}$ —1 cm globoke žlebičke. Hrast in bukev jeseni s

tem, da vtikamo vsako seme posebej v $2\frac{1}{2}$ —5 cm globine. Javor, jesen in jelko na jesen v 1— $2\frac{1}{2}$ cm globoke jarke.

Seme sajeno v jeseni, kali v zgodnji vigredi in moramo zato obvarovati kali morebitne zmrzline s tem, ga vso setev pokrijemo s smrekovimi ali jelkovimi vejami ali brinjem; tudi ptiče je treba odganjati od zasajenih gred s strašilom, posebno od pomladanske setve.

Poznejše delo obstoji v tem, da gredice večkrat oplevemo, okopljemo in pri hudi suši zalijemo. Kjer so rastline preveč goste in po tem, ali nameravamo sadike za stalno presaditi v prvem, drugem, tretjem, četrtem letu ali še pozneje, jih je treba eden ali dvakrat prešolati in če hočemo dobiti debelca visoka $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ metra, moramo tudi 3krat prešolavati, pri zadnjem prešolanju pridejo drevesca $1\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{4}$ m vsak sebi.

Prešolavamo spomladi ali jeseni in pri tem okrajšamo, kakor pri sadnih divjakih, srčno korenino.

Ko so dosegla drevesca za presaditev v gozd prilično starost iglasto drevje z 2—4 leti, listnato drevje z 3—5 leti visoko debelni nadomestki, o kojih smo rekli, da se imajo trikrat prešolati in kojih namen kmalo pojasnimo, dosežejo primerno starost s 6—10 leti — potem jih spomladi z lopato prav previdno vzdignemo iz drevesnice, sortiramo ter določimo slabeje za še enkratno prešolanje in močnejše za stalni nasad.

Izkopanih sadik ne smemo nikoli tudi če se drži korenin gruča prsti, izpostaviti solncu in sušemu vetru, ampak jih položimo na senčnat, vlažen prostor in pokrijemo korenine z zemljo; tako jih obvarujemo 1—2 tedna brez škode.

Rastline na to ali posamič ali več skupaj v šopkih v lepem redu

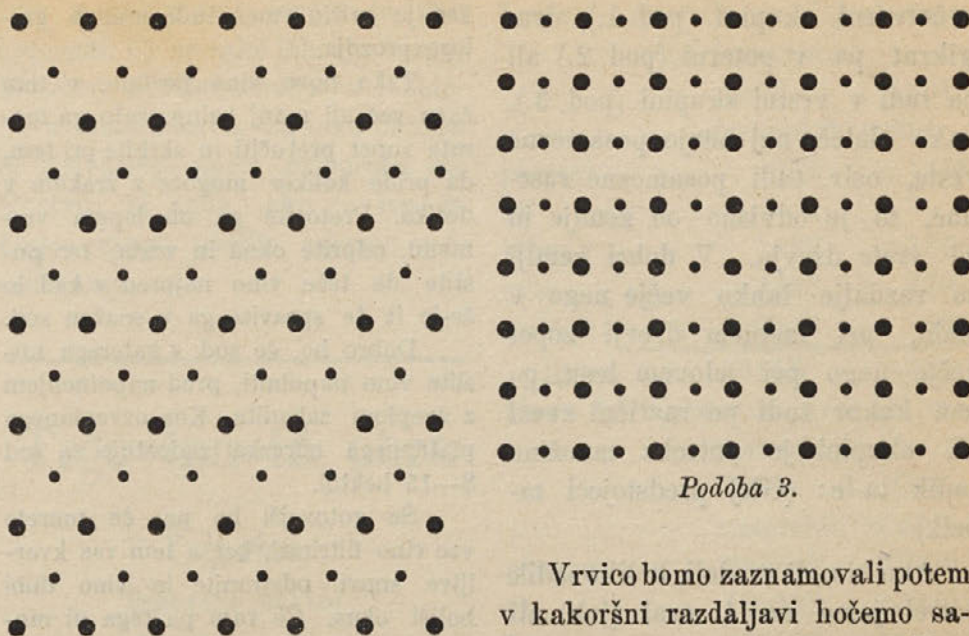
ali brez določene vrste posadimo s pomočjo zaostrenega železnega količa ali z navadno motiko v primerne kotanje ali pa brez jarkov z grički.

Ravna se takole: poškodovane korenine z ostrim nožem gladko prikrajšamo, rastline držimo sredi pripravljene kotanje, okrog in okrog nasujemo rahle prsti, ki jo na lahno pritismo in če je zemlja zelo suha in lega solnčna, obložimo mesto okoli sadike s travniško ali gozdno ruševino.

Če so tla zelo ravna in mokrotna, potem ne napravljamo nikakih globlin, ampak delamo rastne gričke t. j. na mesto, kjer hočemo drevesce vsaditi, prinesemo dobre zemlje, napravimo iz nje griček, kakor kako veliko krtino in tu notri vsadimo sadiko, tako, da stoji še nekoliko od mokrih dotičnih tal. Griček obložimo še z rušo tako, da leži travnati obrastek na spodnji strani.

Kakor smo že omenili, presajamo sadike ali brez določenega reda ali pa v pravilne vrste.

Zadnji način je zlasti za večje ploskve boljši. Pri tem se poslužujemo vrvic, ki imajo v onih razdaljah, v katerih imajo stati drevesca, pritrjene lesene trske in mesta, ki jih zaznamujejo te trske, si zapomnimo s pomočjo notri zabitih količkov.

Podoba 2.

Podoba 3.

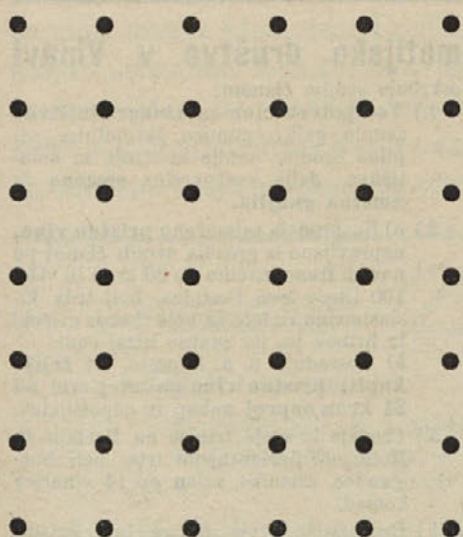
Vrvico bomo zaznamovali potem v kakoršni razdaljavi hočemo saditi, različno; največkrat sadimo

Pri četverni in peterni zvezi:

ako so sadike oddaljene druga od druge:	potrebna množina sadik			
	pri četverni zvezi		pri peterni zvezi	
	na 16 štir. sežnjev	na 100 m ² 1 ar	na 16 štir. sežnjev	na 100 m ² 1 ar
	kosov		kosov	
1 čevelj ali $\frac{1}{3}$ metra	576	1002	1152	2004
2 " " $\frac{2}{3}$ "	144	250	288	500
3 " " 1 "	64	111	128	222
4 " " $1\frac{1}{3}$ "	36	62	72	124
5 " " $1\frac{2}{3}$ "	23	40	46	80
6 " " 2 "	16	27	32	54

Pri vrstni zvezi.

Pri razdalji vrst	Pri razdalji posameznih sadik:	Potrebna množina sadik	
		na 16 sežnjev	na 100 m ²
		kosov	
2 črevlja ali $\frac{2}{3}$ metra	1 čevelj ali $\frac{1}{3}$ metra	288	500
3 " " 1 "	1 " " $\frac{1}{3}$ "	192	327
4 " " $1\frac{1}{3}$ "	1 " " $\frac{1}{3}$ "	144	250
5 " " $1\frac{2}{3}$ "	1 " " $\frac{1}{3}$ "	115	190
6 " " 2 "	1 " " $\frac{1}{3}$ "	96	167
3 " " 1 "	2 " " $\frac{2}{3}$ "	96	167
4 " " $1\frac{1}{3}$ "	2 " " $\frac{2}{3}$ "	72	125
5 " " $1\frac{2}{3}$ "	2 " " $\frac{2}{3}$ "	57	99
6 " " 2 "	2 " " $\frac{2}{3}$ "	48	83
4 " " $1\frac{1}{3}$ "	3 " " 1 "	48	83
5 " " $1\frac{2}{3}$ "	3 " " 1 "	38	66
6 " " 2 "	3 " " 1 "	32	55
5 " " $1\frac{2}{3}$ "	4 " " $1\frac{1}{3}$ "	28	48
6 " " 2 "	4 " " $1\frac{1}{3}$ "	24	41
6 " " 2 "	5 " " $1\frac{2}{3}$ "	19	23

Podoba 1.

v četvorni skupini (pod 1.), drugokrat pa v peterni (pod 2.) ali pa tudi v vrstni skupini (pod 3.), kako daleč naj stoje posamezne vrste, ozir. tudi posamezne rastline, to je odvisno od zemlje in od vrste drevja. V dobri zemlji so razdalje lahko večje nego v slabi, pri lastnem drevju zopet večje nego pri jelovem lesu, po tem kakor tudi po različni zvezi ali skupini je potreba množino sadik ta-le: (Glej predstoječi tabeli.)

Ako bi radi zvedeli, koliko sadik potrebujemo na 1 oral (joh) ali na 1 ha., treba ni drugega nego zgoraj vzeti vse 100krat več (1600 štirjaških sežnjevi ali klafter je 1 oral in 10.000m² je 1 ha.

Takozvani nadomestki so drevesca, ki jih gojimo v drevesnici v ta namen, da ž njimi mašimo slučajno vrzeli v gozdu, ki se vedno ponavljajo; v ta namen rabimo 6—10 letna in 1²/₃—2²/₃ metra visoka drevesca. Kadar presajamo te nadomestke za stalno, jim damo vselej podporne količke, h katerim jih privežemo. Za nadomestke jemljemo samo listnato drevje, ne pa črnega, ker le to v poznejših letih ne prenese več presaditve.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 19.: J. N. v N. Imam nekaj hektolitrov vina, katerega sem nekoliko z istrijskim vinom zmešal; pretočil sem ga enkrat že pred par meseci; dolgo časa je bilo precej čisto, a sedaj postaja zopet nekoliko kalno. Ker je prišlo pri trgatvi tudi nekaj gnilega grozdja vmes, bojim se, da se mi sedaj, ko nastopi gorkejša vreme, ne spridi. Kaj mi je storiti, da se mi to ne pripeti?

Odgovor 19: Če se vam je vino po prvem pretakanju očistilo in če ga po pretakanju niste postavili v drug pokvarjen sod, potem se vam dotično vino ne bo spridilo. Da postaja sedaj zopet kalno, to je čisto naravno, ker dotično vino še ni dozorelo, marveč ima v sebi že mnogo beljakovin in drugih kvarljivih snovij, posebno pa,

ker je prišlo vmes tudi mnogo gnilega grozdja.

Tako novo vino postane v tem času več ali manj kalno, zato ga morate zopet pretočiti in skrbite pri tem, da pride kolikor mogoče z zrakom v dotiko. Pretočite ga ob lepem vremenu, odprite okna in vrata, ter pustite da teče vino najprej v kad in še-le iz te spravite ga v snažen sod.

Dobro bo, če sod, v katerega mislite vino napolniti, pred napolnjenjem z žveplom zakadite. Kos ožveplanega platnenega odrezka zadostuje za sod 8—15 hektol.

Še gotovejši bo pa, če morete vse vino filtrirati, ker s tem vse kvarljive snovi odstranite in vino dobi boljši okus. Če vam pa tega ni mogoče, vsaj sčistite enkrat z enim ali drugim čistilom, namreč z želatino, ribjim klejem, jajčnim beljakom ali pa s špansko zemljo.

Vprašanje 20.: N. K. v L. Imam nekaj jabolčnih, hruškinih in breskvinih divjakov, katere bi rad z dobrimi vrstami pocepil. Kaj je bolje, če te sedaj pocepim ali če jih pozneje okuliram?

Odgovor 20.: Jabolčne in hruškinne divjake lahko sedaj pocepate, ali pa jih pozneje okulirate; breskvine divjake pa morate sploh le okulirati.

Ako vam okuliranje ne bo vzelo preveč časa t. j. če nimate veliko divjakov, je le bolje, če se odločite za okulacijo, ker okulanti navadno bolje vspevajo. Sicer se pa lahko poslužujete obeh načinov, ker če se vam suho cepljenje ne sponese, je še vedno čas, da si v istem letu z okulacijo pomagate.

V ostalem vas opozarjamo na današnji članek „viržinski rožnik“.

Pri posestnikih v Batujah in Selu

sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Gene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče. Goriško.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce pravilne in dr.

Pristno seme edino pravega Kašelskega zelja,

kateri naredi lepe trde glave in rodi v vsaki zemlji, in prodaja po 1 K navadno žlico. Ig Mercina posestnik v Zg. Kašlju p. Zalog. Naročilu je ob ednem dodjati naročnino katere se sprejme tudi v pisemskih znamkah.

6000 na zeleno cepljenih trt

finih vrst, 3000 divjakov in dobrega ru-dečega vina ima na prodaj Josip Rožman, Glogobrod 1, pošta Brežica.

6000 na podlagi riparija cepljenih trt

razne plemenite vrste ima za oddati Ignac Zagorc, Vratno, pošta Št. Jernej, Dolenjsko.

V Buzetski občini v Istri je še

do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Več tisoč trt

vkoroninjene in na zeleno cepljene ima za oddati: France Kerin, posestnik, Sv. Križ št. 36, pri Kostanjevci Dolenjsko.

Za vinogradnike

imam za oddati 4000 trt v zeleno cepljene na podlagi riparia portalis in sicer več vrst: kraljevine, rebule, zelenike, rizlinga itd. 100 komadov 18 K, pri večjem odjemstvu tudi ceneje. Jožef Čotič, vinogradnik, Vrhpolje pri Vipavi.

Oglas iz Istre!

„Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 30 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislasta vina rubeče in belo (kakor cviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
b) Posreduje p. n. kupcem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odposiljatev.
- 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticola požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
- 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje.

Tko želi, da svoju obitelj oskrbi pravim i naravnim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Kdor želi dobro, pristno istersko vino kupiti, obrne naj se na preč. gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kašćerga, pošta Trviž — Istra.

Amerikanske sajnike ima za oddati Andrej Pirce, Ravna št. 1, fara sv. Duh pri Krškem.

Veliko lepih in debelih hrastov ima na prodaj: Ivan Dolžan na Maljevem brdu pri Goričah, pošta Kranj.

Več tisoč ključev srednjih in prav močnih po 3, 5, 7 in 10 gld. tisoč, nekaj tisoč na zeleno cepljenih domačih vrst po 6 bolj močne po 10 gld. sto ima še za oddati: I. V. Koprivec, Brežice.

Priloga današnje številke pri- naša nov Kathreinerjev sujet, prav tako izviren v ideji kakor one Kathreinerjeve slike, ki so se pri- občevale v prejšnjih letih in ki so še splošno v spominu. Zbirke teh slik, ki so se napravile mar- sikje, je kar najlepše obogatil mladi, nadebudni dunajski umetnik Adams s to izvirno kompozicijo. Brhka kmetiška deklica, podoba cvetočega zdravja in veselja do dela, se vrača od žetve med do- zorelim, težkim klasovjem. Predmet kakor umetniško lepa izvršitev sta enako mična in kažeta iznova, kako zelo se trudi firma Kathreiner, da namene svoje propagande zdru-

žuje z zahtevami lepote in pri- kupnosti. Če se tako izborno blago, kakršno je Kathreinerjeva Kneip- pova sladna kava, na tako okusen in simpatičen način priporoča ob- činstvu, ni čuda, ako je lep in trajen uspeh plačilo takemu pri- zadevanju.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Trgovske novice.

Bruseljski sladkorni kon- venciji so dosedaj pristopile sle- deče države: Angleška, Francoska, Nemčija, Avstrija, Italija, Španska, Švedska, Belgija in Nizozemsko. Severno-ameriške zvezne države tudi hočejo, kakor se čuje, pristo- piti, dočim zastopnik Rumunije ni hotel podpisati konvencije.

Trgovinsko pogodbo z Mehiko namerava skleniti Av- strija sedaj, ko se je zopet pričela diplomatska zveza med tema drža- vama. Veliko avstrijskih pridelkov in izdelkov je sposobnih za izvoz v Ameriko, ali v svrhu hasnovite izvozne trgovine treba v prvi vrsti naravnostne parobrodne zveze s Trstom, ter se trgovinsko mini- sterstvo vže peča z vprašanjem take zveze.

Žitna trgovina z Ogrsko. Primerjanje izvoza in vvoza žita med tu- in onostransko državno polovico kaže za mesec januar sle- deče številke:

Izvoz iz Avstrije na Ogrsko me- seca januarja:

	1902	1901
meterskih stotov		
pšenica . . .	882	1476
rž	2	—
ječmen	1489	1666
oves	3423	4291
turšica	2359	683
Skup	8155	8116

Uvoz iz Ogrske v Avstrijo me- seca januarja:

	1902	1901
meterskih stotov		
pšenica . . .	289540	337597
rž	122169	172993
ječmen	179992	186142
oves	47839	103031
turšica	237110	263038
Skup	876650	1062801

Izvoz iz Avstrije na Ogrsko se je torej neznatno povišal, uvoz iz Ogrske pa je precej padel.

Obrt.

Obrtne novice.

§§ 59. in 60. Zakon o spre- membi §§ 59. in 60. obrtnega reda je dobil cesarjevo potrdilo. S tem bo vendar vsaj deloma vstreženo obrtnikom, posebno po večjih mestih.

Nova obrtna predloga v Rumuniji. Vlada rumunska je izdelala načrt nove obrtne pred- loge ter ga misli predložiti v krat- kem poslanski zbornici. Obrtniki so pa izvedeli, da nova obrtna pred- loga ni taka, da bi vsaj deloma ustrezala obrtnemu stanu. Zato so sklenili agitirati po celi deželi, da prirede na dan, ko pride obrtna predloga v razgovor v poslanski zbornici, pred zbornico hrupno de- monstracijo.

ZADRUGA

Začetek zadrug.

Ko trombe glas, ko zvon doni
Od vrlega moža spomin —
Koseski.

Ako bi ljudje vedno drug dru- gemu pomagali, bi bilo vsem po-

magano. Da je temu res tako, ni treba dvomiti.

V sredi ravno minulega sto- letja je bilo stanje kmetovalcev ob reki Renu na Nemškem tako žalostno, da se žalobneje komaj

da misliti. Naše ljudstvo ima navado reči, da za jedno nesrečo mora priti v kratkem druga. Res- ničnost te narodne prislovice so morali žal poskusiti tudi kmeto- valci porenske pokrajine. Njihovo

zemljo je zadela poljska nesreča in nezgoda — in jih treščila v skrajno bedo. Oderuštvo in izsesavanje pa, ta bič človeškega rodu, je porabil to priliko, če bi se ne dala morda izkoristiti nesreča kmetijstva. Predno si z očesom mignil, so ti preplavili celo deželo, pa ne da jo osrečijo, ampak da bornemu kmetiču še ono malo, kar mu je ostalo, izsesajo kakor pijavke, da mu še ono malo skorjico črnega kruha, ki si jo je s svojimi žulji pridobil, iztrgajo izpred ust. In ni prešlo mnogo časa in renska pokrajina je dobila popolnoma drugo lice. Kar je bilo popreje v kmečkih rokah, je palo v oderuške kremplje.

Toda, hvala Bogu, v vsakem času, kadar grozi ljudstvu pogin, najdejo se močje, ki pogumno vstanejo v obrambo naroda svoje krvi. Tudi porenskim kmetom je poslala providnost božja takega moža. Ta mož je bil Viljem Raiffeisen, rojen leta 1810. blizu mesta Koblenca na Nemškem. Pozneje je postal župan v Flammersfeldu (Westerwald) in še pozneje župan v Hedersdorfu (predmestje Najvidsko ob Renu med Koblencom in Bonom). Kot tak je imel pogosto priliko opazovati, kako slabo gre kmetom in malim obrtnikom na deželi, ki se morajo toliko ubijati in vender ne pridejo nikamor naprej, ker jim primanjkuje potrebnih opravičnih sredstev in se v denarnih stiskah najraje obračajo na oderuhe, ki jih s svojimi zvijačami pripravijo tako daleč, da pridejo slednjič ob blago in premoženje. Plemenito, gorko čuteče srce tega ni moglo več gledati. Vojen od prave krščanske ljubezni vstane in premišljuje mož, ki je kot ljubeznjiv oče skrbel za blagor sebi podrejenih občin, način, kako povzdigniti kmečki stan — da bi zamogel z večjim pridom gospodariti, dobiti potrebnih denarnih sredstev in da bi ne bil prisiljen, vreči se več v naročje oderuhom.

Z Božjo pomočjo se mu je to tudi posrečilo. Raiffeisen je bil luteranske vere, pa je vender njegovo dobro srce odsevalo v pravi krščanski ljubezni. Z neumorno pridnostjo prične ustanavljati kmečke pomožne blagajne, katerih članovi so se mej seboj zavezali, dobro stati ali garantirati za vse obveze blagajne, nasproti njenim upnikom in sicer solidarno, t. j. bili so vsi za enega in eden za vse porok s celim svojim premoženjem, prepričan za trdno, da je to edino rešilno načelo, ki povzdigne kmečko stanje. Ker so imeli bogatini (kapitalisti) dovolj varnosti, se je kapital kmalu jel nagibati proti tem zavodom in kmetje so imeli veliko več kredita.

Seme njegove bistrumnosti je v kratkem prineslo obilno sadu; udje teh društev so kmalu čutili veliko dobroto te naprave; zdaj so dobivali iz zadržne blagajne pod najugodnejšimi pogoji, proti nizki obrestni meri in proti 8 do 10letnemu plačevanju na obroke kredit, ne da bi se jim bilo treba bati, da jim v kratkem kedo posojilo odpove.

Sedaj so imeli pri rokah tudi sredstva, da so zamogli svojo kmetijo in obrtnijo umneje in z večjim pridom opravljati, vsled tega so se njihovi dohodki zboljšali, ž njimi pa je rastlo njihovo blagostanje in pogum. Osokoljen vsled dobrega vspeha prve kmečke posojilnice, katero je napravil v Hedersdorfu l. 1856., prične še z večjo vnemo dregati tudi druge, naj se lotijo dela; tako da so vsled njegovega neumornega prizadevanja sedaj kmetijske zadruge preplavile celo nemško cesarstvo. Vže l. 1890. je bilo na Nemškem nič manj nego 1700 kmečkih posojilnic, a njihov skupni denarni promet je znašal 325 milijonov mark (390 milj. kron).

Korist, ki jo je narod od tega zajemal, se skoro ne da opisati, reči moremo samo, da se je na-

rod osvobodil in rešil onih, ki so izrabljali njegovo dobro čud (narav) in izkoriščali njegovo neznanje brezvestno v svoje grdobne namene, a z razvojem blagostanja je rastla pri ljudstvu tudi nrvnost.

To plemenito delo, pričeto 1847. l. je nadaljeval Raiffeisen tudi v poznejših letih v Rajngavu, če tudi je bil vsled neozdravljive očesne bolezni popustil službo župansko in stopil v pokoj. Vse njegovo neutrudljivo in neumorno življenje je veljalo samo razširjanju in organizaciji imenovanih društev do njegove smrti. Truplo blagega pokojnika so izročili leta 1888 v Najvidu materi zemlji. Da, Raiffeisen leži v hladnem grobu — toda njegov spomin živi in bode živel dokler bode živel kmečki rod.

Možje, ki živijo za narod in pokladajo svoje moči na narodov altar — ti možje nikoli ne umirajo, ampak živijo na veke v srcu hvaležnega naroda; — tako bode tudi Raiffeisen živel še onostran groba — živel bode in se imenoval „oče kmečkih pomožnih blagajen“.

Raiffeisen je največji ljudski tribun 19. stoletja. Njegovo plemenito delo so pripoznali visoki in nizki. Tudi ranjki nemški cesar Viljem I. je slovitemu ljudskemu možu izrekel svoje priznanje v javnem pismu. Oče Raiffeisen je žrtvoval svoje plemenito življenje v službi ljubezni do bližnjega. On je bil kristjan dejanja. „Umril je“, kakor je tedaj poročal nek francoski list, „spremljan od postavnega češčenja, ki ga dolgujemo njegovemu značaju, njegovim delom in njegovi veri v dobro. V dobi materijalistov je bil Raiffeisen špiritualist in kristjan v besede polnem pomenu. On je stvaritelj rodovitnega gibanja. On je pokazal kmetovalcem, kako se jim je bojevati proti surovim prekupcem, on zapušča več nego tisoč po

svojih načelih organizovanih posojilnic, on zapušča svoje delo cve-toče in v veliki moči.“

Slava vrlemu možu!

Kmečke ali Raiffeisnove blagajnice.

„Pri velikih verigah, ako samo en člen popusti, raztrga celo verigo.“

„Pri velikih podjetjih, kakor tudi pri opasni nevarnosti mora biti vsaka lahkoumnost izključena.“

Od tisočev kmečkih posojilnic, ki jih imajo na Nemškem na temelju Raiffeisnovega sestava, ni niti ena propala, niti imela kake znatne izgube; in vender slišimo tolikokrat, da je kaka delniška (akcijska) banka propala ali bankrotirala. Kaj je torej vzrok, da Raiffeisnove blagajnice tako lepo napredujejo? Kot en razlog bi se moglo navesti to, da one posojilnice in hranilnice ne gredo za Bog zna kakimi vratolomnimi in predrznimi špekulacijami, ampak je njihovo geslo „pomagati v potrebi bližnjemu“, torej krščanska ljubezen in ne dobiček.

Drugi in glavi vzrok je pa ta, da obstoji odbornišтво iz samih poštenih, časti vrednih sosesčanov, katerim ni zato, da si ljudstvo podjarmijo, ampak da ga gospodarski dvignejo.

Daljni vzrok je tudi to, ker je odbor isto tako vezan, kakor vsi drugi udje. Naj se izgubi potem tudi en sam vinar, ne zgubi se samo udom, zadružnikom, ampak tudi onim, ki so na čelu zadruga, ker je poroštvo vseh enako.

Slednjič to, ker blagajne ne upravlja in ne oskrbuje samo glavni odbor, ampak je poleg njega še nadzorstvo in računski pregledovalci, ki imajo pravico, se vsaki trenutek prepričati o denarnem stanju blagajne. Oglejmo si nekoliko bližje odbornišтво jedne kmečke Raiffeisnove posojilnice.

Zadruzi načeljuje odbor, ki sestoji iz načelnika, njegovega

namestnika in iz treh, štirih, petih in več odbornikov.

Ti odborniki morajo posebno dobro poznavati gospodarske okoliščine prebivalcev v delokrogu zadruga. Pri volitvi tega odbora mora veljati eno pravilo:

„V glavnem odboru morajo biti zastopani vsi stanovi: kmetje, rokodelci, dninarji itd. to je večji in manjši posestniki, ker se na ta način pri rednih tedenskih ali mesečnih odborovih sejah najlažje presoja in ceni pojedine ude ozir njihovega premoženja in dosledno sklepa, je-li se ga sprema v društvo ali se mu da posojilo ali ne. Odbor ima redne seje ter ima pravico sprejemati in izključevati zadružnike; ravno tako dajati ali odbijati posojila in slednjič pregledavati blagajno in blagajniške račune.

V koliko letih in na kak način naj se izplačujejo in vračajo posojila, odločuje odbor. Mimogrede naj opomnim tudi to, da kjer je le količjak mogoče, naj se posoji siromašnejim ljudem na amortizacijo, to se pravi tako, da istočasno plačujejo glavnico in obresti. Nekateri ugovarjajo, da se s tem samo lenoba podpira, — naj bo, pridam, da je nekaj resnice na tem, no reči moram, da ako se kmetu posojilo da na tri, štiri leta, da se največkrat zgodi, da revež ne more v tem času vrniti, posojilo se mora podaljšati ali pa sili zadruga na plačilo in kmet je prisiljen obrniti se zopet do oderuha za denar, da plača zadrugo. Vsekako obstoji Raiffeisnov sistem v tem, da se kmečko ljudstvo s svojim denarjem podpira mejsebojno in da se ubožnejšim da posojilo pod takim pogojem in na tak način, s katerim se najbolj olajša izplačevanje, in tak način bi bila „amortizacija“, ki je lahko na krajši ali daljši čas.

Toda kadar je odbor dovolil posojilo pod takimi ugodnimi pogoji, mora biti dolžnik reden pri plačevanju, in kakor hitro bi za-

pazil odbor, da se dotičnik ni pokazal hvaležnega zato odboru, naj uvede proti njemu najstrožje postopanje. Ker namen kreditnega društva je, da pomaga plačevati, ne pa delati dolgove.

Posojila se dovoljujejo na poroštvo in na vknjižbo. Na poroštvo, t. j. koder eden ali dva dobro stojita za drugega društvu, da sama plačata, ako bi dotičnik ne hotel ali ne mogel plačati. Zato more zadruga brez vsacega strahu vsakemu, tudi najubožnejšemu, če je le porok premožna in poštena oseba, dati posojilo. Zakaj, ako se porok ne boji garantirati (dober stati), toliko menj se ima zadruga bati dati na posodo.

Poleg odbora mora imeti vsaka zadruga računovodjo, ki je ob enem tajnik. On vodi blagajniške knjige. Ako se mu izroči tudi en ključ od blagajne, tedaj mora položiti kavecijo (jamstveno svoto), katero določi odbor, ozir. glavna skupščina. Računovodja je edini društveni organ, ker more biti (ne mora, ker večinoma ni) plačan.

Celo društveno opravo nadzira nadzorstvo. Ono obstoji iz več ali menj društvenih članov, po tem, kakor se zadružnikom zdi primerneje in boljše. Nadzorstvo je ob enem revizorska (pregledovalna) in prizivna oblast. Nadzorniki so ob enem tudi računski pregledovalci ter kot taki morejo, da celo morajo (in to glasno povdarjamo) vsaj štirikrat na leto prepričati se o blagajniškem stanju, kakor sploh o celem delovanju zadruga. Oni morajo posebno paziti, da so velika posojila dobro osigurana (varna), in dvomljiva posojila, da se čim preje iztirjajo ali vsaj primerno zavarujejo.

Velikost zadružnih deležev odločuje glavni letni občni zbor. Le-ti naj po zakonu od leta 1873. ne presegajo vsote od 50 kron, no pri nas je v obče delež minimalen, namreč 2 kroni.

O kmetijskih skladiščih.

(Konec.)

Seveda ne smemo zamolčati, da je dovažanje žita za posamezne članove toliko težavneje, čim bolj je oddaljeno skladišče od njihovih domov. Kolikor večje je torej skladišče, toliko večje je tudi ozemlje, ki je potrebno, da s svojimi plodovi napolni skladišče, toliko večja je torej oddaljenost, toliko dražje dovažanje! Le kjer to okolnost omiljuje zelo gosto železnično omrežje z nizkimi tarifi, obilno vodnih cesta, dobre ceste itd., le tam se bomo podstopili in ustanavljali večja in največja skladišča. Kjer teh prednosti ni, tam so umestna manjša skladišča. Seveda v takem slučaju mala skladišča storijo zelo prav, ako ne dela vsako na svojo roko, ampak ona delujejo le kot nekaki nabiralniki, ki morajo biti v zvezi z nekim središčem, ki oskrbuje vse trgovsko vodstvo. Na ta način izrabimo prednosti obeh načinov, pa se tudi izognemo slabostim in nevarnostim obeh.

Vedno pa je potrebno, kadar se ustanavlja žitno skladišče, natančno izvedeti ne samo koliko da bodo pripeljali blaga tedanji udje, da se more pri tem določiti velikost skladišča, ampak treba je tudi pomisliti, da se vsi kmetovalci iz okraja kmalu pridružijo skladišču, kakor hitro spoznajo njegovo dobroto. Zato zidati raje nekoliko večje nego premajhno!

Mnogo skladišč ima vže neprijetno (ali pa tudi prijetno, kakor se vzame) skušnjo, da v kratkem času ni moglo več ustrezati silnemu navalu žita množičnih se udov; res se da s prizidavanjem temu pomagati, vendar je pa v vseh slučajih kaj nerodno, prilagoditi celo mašinerijo novim razmeram. Denar in čas se tu prihrani le s tem, ako se koj od začetka skladišče sezida dovolj veliko.

Seveda je treba napraviti skladišče, ako hoče izpolnjevati svoj namen, tako, kakor zahteva

najnovejše stanje tehnike. Po Avstriji imamo sedaj vže toliko podobnih podjetij v tiru (celo Slovenci imamo vzgledno skladišče v Sinčivesi na Koroškem), da nikakor ni težko, najti pripravnega vzora za vsakokratne razmere. Nemci imajo celo neko veliko poskusno skladišče v Berlinu, ki se peča izključno s tem, da prekuša vse novosti in iznajdbe v stroki skladiščnega združništva; tak zavod bi bil tudi pri nas potreben in on bi bil še-le dokaz, da se pri nas v resnici resnobno zanima vlada za kmečko blaginjo.

Glavna stvar pri ustanovitvi žitnega skladišča pa je vendar vprašanje po dobrem vodstvu takega podjetja.

Dobro urejeno skladišče in dobro napolnjena blagajna sta sicer preimeniten pripomoček za prospeh žitnega skladišča, vendar pa še nista nikak dokaz, da mora iti zdaj vse lepo kakor na vrvi, da morajo žitne cene stopiti kviško in celo podjetje vzeveti v blagor in srečo združnikov.

V to je treba pred vsem zavednega, prevdarnega, energičnega in trgovski skušenega vodstva, ki zamore celemu ustroju dati prave sposobnosti za življenje. Ne rečemo ravno, da bi smeli rabiti edino le ljudi, ki imajo trgovsko šolo za seboj, — kako si je dotičnik pridobil svoje znanje, to je pač vse eno, toda imeti je mora in znati porabiti. —

Voditelj, ozir. voditelji skladišča morajo biti neskajjenega značaja in poleg tega temeljito poznati žito in semenje, domača in važnejša tuja tržišča, poznati morajo dobro skrivnosti kurznihi listkov in njihovo čitanje, pri katerih morajo znati čitati tudi med vrsticami; stopiti morajo v kolikor moč veliko trgovinskih zvez, poiskati odjemalcev, znati si morajo zaupanje pridobiti, dobljeno ohraniti — z eno besedo: biti morajo v vsakem oziru izvrstni trgovci.

Vsaj vendar od njihovega znanja, bistrovidja in eneržije odvisi procvit in vspeh podjetja njim izročene in čisto umljivo je, da mora biti pri ustanovi takega podjetja pred vsem jasen in zadovoljiv odgovor na vprašanje: je-li moremo izročiti vodstvo v prave roke.

Pri manjših skladiščih, ki imajo bolj majhen promet ali ki so bolj nabiralniki za večja skladišča seveda v tem oziru ne bodo naše zahteve tako visoke.

Tu zadostuje kak bolj brihten človek, ki očisti žito v akordu in zapiše koliko je prišlo žita v skladišče, nadzoruje ga neplačani oskrbnik skladišča, ki je ob enem združnik ali pa načelstvo. Načelstvo z upravnikom vred skrbi potem za nakup in prodaj žita. Ako se celo poslovanje uravna tako, kakor dela skladišče v Bilinu, potem odpade tudi potreba večjih denarnih računov, ker vse plačevanje izvršujejo Raiffeisnove posojilnice oziroma „Gospodarska zveza.“

Naloga skladiščnega vodstva je potem le to, da ima vedno v pregledu, koliko žita je v skladišču (to zve primerjavši pripeljano in odpeljano žito), da nareja skladiščne listke, račune ali fakture o prodanem žitu in da obračunava z združniki ter račune pošilja na zvezo.

Radi sicer priznavamo, da tudi to da še dosti dela, vendar pa v ta namen ne bo težko najti dovolj izurjenih močij za pisanje, posebno v krajih, kjer imajo že dalje časa Raiffeisnovo posojilnico.

Pri večjih skladiščih pa to ne zadostuje, tam utegne delo tako narasti, da ne zadostuje en sam mož, da je treba nastaviti enega ali več uradnikov, pri čemer je treba vedno na to misliti, da redno, pošteno delo zasluži tudi primerno plačilo. Varčnost tu večkrat ni na mestu, in zadruga, ki je tako srečna, da je dobila vrlo, zmožno

silo, stori prav, da jo z vsemi sredstvi naveže nase.

Kakor pri Raiffeisnovih posojilnicah, po katerih vzoru so prirejena tudi pravila za kmetijska skladišča, morajo imeti tudi ta nadzorstvo, kot kontrolo nad poslovanjem skladiščnega oskrbnika in načelstva — ta naprava je sicer pri čisto kupčijem podjetji samo ob sebi umevna. Za poštenega, solidnega moža nima to čisto nič žaljivega na sebi ravno nasprotno, to ga bo spodbadalo le še k bolj neumorni delavnosti, ako ima zavest, da se njegovo delo tudi opazuje in priznava. Zadrugniki pa bodo toliko bolj pomirjeni in bodo toliko raje pristopali, čim spretnejše, čim bolj nepristransko in pošteno je nadzorstvo. Zato morajo biti tudi nadzorniki izvoljeni le izmed praktičnih, dobrih gospodarjev, ki se tudi v kupčiji nekoliko spoznajo.

H koncu še en opomin, vam slovenski kmetje!

Gotovo imamo v kmetijskih skladiščih, dobro uravnanih, izvrstno orožje, s kojim lahko pošteno branimo svojo kožo, zboljšamo svoje gospodarsko stanje in dosežemo ono stališče v državi, ki nam po pravici gre.

Toda ne zabimo pač nikoli, da ta pot ni kaj lahka in da če hočemo po nji kam dospeti, potrebujemo pred vsem drugim enega — edinosti.

Ne trebamo one edinosti, ki je podobna slamnatemu plamenu, ki urno zagori, pa ravno tako hitro ugasne, ne edinosti, ki jo nahajamo tam, kjer meče govornik lepo doneče besede med množico in ji vzbuja nedosegljive upe na vse mogoče in nemogoče stvari, nam je treba one edinosti, ki se tudi dela in truda ne ustraši, edinosti, ki je razne neprilike in začetni nevspehi ne spravijo takoj iz ravnodušja. Le škoda, da jo mej kmetovalci tako redko nahajamo. (Kako drugače je to v izobraženejših krogih, tako se poroča o

velikem združnem podjetji „dunajski mlekarji“, da je imela v začetku vsako leto veliko tisoč zgube, zadrugniki niso obupali in dandanes imajo veliko dobička.)

Pri nas kmetovalci igra vedno glavno vlogo lastni dobiček, a kar je v resnici še stokrat bolj žalostno, ne samo lastna korist, ampak celo strah, da ne bi imel morda tudi sosed kakšen dobiček od skupnega podjetja! Krvavečim srcem moramo priznavati — skušnjava in lastno oko nas sili k temu — da se zavrže mnogokrat raje lastni dobiček, da se raje zabrani dobro celoti koristno delo, samo da ne bi kdo drugi pri tem tudi kaj pridobil.

Kako naj pri takih razmerah kam pridemo, kako naj se začne mej nami tako potrební napredek? Ali je potem kaj čudno, ako čujemo od te in one strani glasne klice: „Kmetje ste sami krivi, da propadate in se vam slaba godi, zakaj pa ne držite skupaj!“

To je grenko očitjanje, bridko toliko bolj, ker je v veliki meri resnično! Zares — gorjupa naša kupa!

Učenci gospodovi so svoje dni stopili k božjemu Učeniku s prošnjo: „Gospod, uči nas moliti!“

Jaz bi poleg tega hotel prositi o vseobčni bedi našega stanu Gospoda prave edinosti:

Kajti brez edinosti, brez mejsebojnega zaupanja, brez trdne, neporušne bratske sporazumnosti ne bomo niti v skladiščnem, kakor tudi ne v nobenem drugem vprašanju dosegli ničesar, prav ničesar in naša topla želja bi bila, da to spoznanje vendar enkrat prodre v onih krogih, kjer je to najbolj potrebno, namreč pri slovenskih kmetovalcih.

Naznanilo.

V vasi Savica pri Bohinjski Bistrici vršil se bo od 7. aprila do konca maja t. l. praktični kurs o mle-

karstvu, maslarstvu in sirarstvu.

Mladenči, ki žele vdeležiti se tega pouka, naj se zglasé do 3. aprila t. l. pri deželni odboru v Ljubljani s prošnjami za sprejem, katerim naj pridenejo spričevalo obč. županstva o poštenem vedenju in o dosedanjem delovanju v kmetijstvu sploh.

Prednost imeli bodo pri odločevanju sprejema oni, ki so že deloma delali v tej stroki.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

Za mesec januar:

Hranilnica in posojilnica za farno občino Kamnje: Prejemki 2709 K 15 h, izdatki 2449 K 76 h, denarni promet 5158 K 91 h, prejete hranilne vloge 2251 K — h, izplačane hranilne vloge 685 K 70 h, dana posojila 300 K, vrnena posojila 100 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Šturijah: Prejemki 6214 K 40 h, izdatki 4118 K 71 h, denarni promet 10333 K 11 h, prejete hranilne vloge 1920 K 04 h, izplačane hranilne vloge 385 K 98 h, dana posojila 2220 K, vrnena posojila 920 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Trebelnem: Prejemki 6716 K 93 h, izdatki 4528 K 49 h, denarni promet 11245 K 42 h, prejete hranilne vloge 3696 K — h, izplačane hranilne vloge 200 K — h, dana posojila 2574 K — h, vrnena posojila 984 K.

Hranilnica in posojilnica v Leskovicah: Prejemki 5564 K 92 h, izdatki 5458 K 40 h, denarni promet 11023 K 33 h, prejete hranilne vloge 1724 K, izplačane hranilne vloge 3402 K 40 h, dana posojila 416 K — h, vrnena posojila 1240 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Cirknici: Prejemki 32957 K 17 h, izdatki 25248 K 92 h, denarni promet 58206 K 09 h, prejete hranilne vloge 16778 K 03 h, izplačane hranilne vloge 9205 K 22 h, dana posojila 5190 K — h, vrnena posojila 3311 K.

Hranilnica in posojilnica v Št. Jurju pri Kranju: Prejemki 10521 K 25 h, izdatki 7133 K 63 h, denarni promet 17654 K 88 h, prejete hranilne vloge 8173 K 92 h, izplačane hranilne vloge 1787 K 48 h, dana posojila 2640 K, vrnena posojila 790 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Petru: Prejemki 15265 K 38 h, izdatki 12185 K 34 h, denarni promet 27450 K 72 h, prejete hranilne vloge 5675 K — h, izplačane hranilne vloge 2658 K 25 h, dana posojila 2340 K — h, vrnena posojila 880 K.

Hranilnica in posojilnica na Igu pri Ljubljani: Prejemki 15829 K 16 h, izdatki 13627 K 10 h, denarni promet 29456 K 26 h, prejete hranilne vloge 10591 K 24 h, izplačane hranilne vloge 1883 K 22 h, dana posojila 2480 K, vrnena posojila 1761 K 48 h.

Hranilnica in posojilnica v Črničah: Prejemki 5754 K 26 h, izdatki 3762 K 74 h, denarni promet 9517 K — h, prejete hranilne vloge 4197 K 02 h, izplačane hranilne vloge 718 K 12 h, dana posojila 1040 K, vrnena posojila 500 K.

V mesecu februarju:

Hranilnica in posojilnica v Tunichah: Prejemki 1641 K 07 h, izdatki 1612 K 80 h, denarni promet 3253 K 87 h, prejete hranilne vloge 1184 K — h, izplačane hranilne vloge 612 K 66 h, dana posojila 1000 K, vrnena posojila 300 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomaji:
Prejemki 3380 K 75 h, izdatki 2704 K 31 h,
denarni promet 6085 K 06 h, prejete hra-
nilne vloge 1200 K, izplačane hranilne vloge
200 K — h, dana posojila 1230 K, vrnena po-
sojila 1540 K.

**Hranilnica in posojilnica v Kranjski
gori:** Prejemki 13480 K 14 h, izdatki 10207 K
38 h, denarni promet 23687 K 52 h, prejete
hranilne vloge 6355 K, izplačane hranilne
vloge 4729 K 30 h, dana posojila 3400 K, vr-
rnena posojila 4023 K 30 h.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki:
Prejemki 30213 K 95 h, izdatki 29876 K 78 h,
denarni promet 60090 K 73 h, prejete hra-
nilne vloge 19186 K 24 h, izplačane hranilne
vloge 4781 K 21 h, dana posojila 5020 K — h,
vrnena posojila 602 K 25 h.

**Hranilnica in posojilnica pri sv. Ja-
kobu ob Savi:** Prejemki 595 K 04 h, izdatki
519 K 11 h, denarni promet 1114 K 15 h,
prejete hranilne vloge 300 K, izplačane hra-
nilne vloge 148 K — h, dana posojila — K,
vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah:
Prejemki 1564 K 29 h, izdatki 1134 K — h,
denarni promet 2698 K 29 h, prejete hranilne
vloge 490 K — h, izplačane hranilne vloge 212 K
— h, dana posojila 890 K, vrnena posojila
372 K — h.

**Hranilnica in posojilnica za farno ob-
čino Kamnje:** Prejemki 1237 K 39 h, izdatki
972 K 56 h, denarni promet 2209 K 95 h,
prejete hranilne vloge 740 K 40 h, izplačane
hranilne vloge 66 K 62 h, dana posojila
— K — h, vrnena posojila 200.

Hranilnica in posojilnica v Zagradcu:
Prejemki 3879 K 16 h, izdatki 3705 K 66 h,
denarni promet 7584 K 82 h, prejete hranilne
vloge 3210 K — h, izplačane hranilne vloge
542 K 25 h, dana posojila 1060 K, vrnena
posojila — K — h.

VABILO na redni občni zbor

hranilnice in posojilnice v Leskovcu
pri Krškem

registr. zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil drugo povelikčno ne-
deljo dne 13. aprila 1902 ob 3. uri
popoldne v uradni sobi.

Dnevni red.

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računa za l. 1901.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Leskovec, 21. marca 1902.

Načelstvo.

VABILO na II. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Kamniku

registrov. zadruge z omejeno zavezo,
kateri se vrši dne 13. aprila 1902 ob
1/2 4. uri popoldne v gostilni pri
Krištofu na Šutni.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za l. 1901.
4. Volitev 3 članov načelstva.
5. Prememba pravil.
6. Volitev nadzorstva.
7. Različnosti.

V Kamniku, 21. marca 1902.

Načelstvo.

registr. zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil na „Belonedeljo“ dne
6. aprila 1902. ob 3. uri popoldne v
kaplaniji.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Polaganje računov.
3. Odobrenje računa za lelo 1901.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Razni nasveti.

Šmarije, dne 16. marca 1902.

K obilni udeležbi vabi vse za-
družnike

Načelstvo.

Kot
dobrota
za vsako družino se
izkazuje uporaba ==

**Kathreiner-Kneippove
sladne kave.**

Nobena skrbna gospodinja naj
se ne pomišlja dalje uvesti to
zdravo pijačo.

Najbolj priporočna primes in naj-
boljše nadomestilo za zrnato kavo.

Kathreiner-Kneippova sladna kava
se dobiva pristna samo v izvir-
nih zavojčkih z varstveno znamko
»župnik Kneipp« in imenom ==

Kathreiner.

Vsak kmetovalec

se lahko
prepriča, da
je najboljšo
sredstvo
konje,
krave,
teleta,
vole,
ovce,
prašiče
i. t. d.

zdrave, močne, hlastežne in
debele ohraniti (144) 24—1

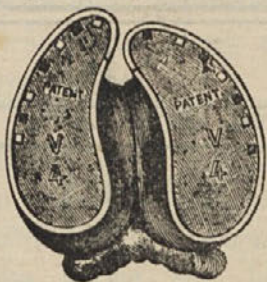
živinski prašek

iz lekarne Piccoli „pri angeljnu“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Zavitek $\frac{1}{4}$ kile velja 50 vinarjev; 10 zavitkov
4 krone.

Pošiljatvena naročila proti povzetju.

Novo!

Novo!

Podkev za goveje parklje

patent Zehetbauer-jev.

Neobhodno potrebno za kmeto-
valce, oskrbnike, pivovarne,
žgalnice itd.

Poljedelska razstava v Ried-u 1901 najvišje odlikovanje s zlato svetinjo.

Glavna prodajalca

ECHINGER & FERNAU, Dunaj XV., Neubaugürtel 7 in 9.

Razglede na zahtevanje. (125) 10—6

Zaloga:

„Gospodarska

Zveza“

Ljubljani.

(129) 12—10

Ali želite:

mnoho jaje po zimi?

več dobrega mleka?

hitro debele rejene prešiče?

zdravo lepo govejo živino?

močno trpežno vožno živino?

potem mešajte s krmo samo

Barthelovo apneno klajo.

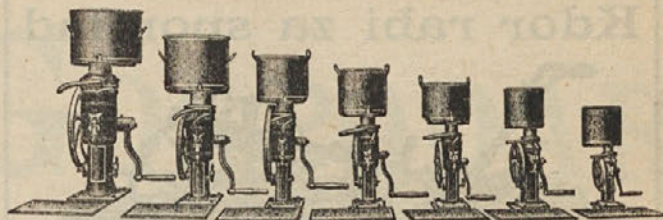
Za male stroške Vam ne bo nikdar

žal. Navodilo zastonj. ~ ~ ~

M. BARTHEL & Co
Dunaj X, Keplergasse 20.

Do 1 kilo surovega masla dobimo od krave na teden
več, ako rabimo posnemalnik (najboljši na svetu)

„Teutonia“

Cene:	500	300	200	130	100	75	50 litrov nauro
	775	480	350	275	240	210	150 kron

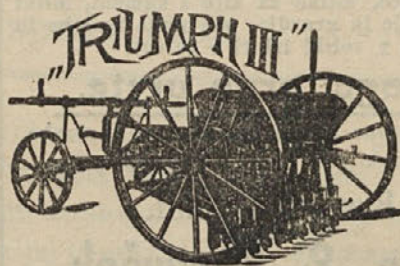
ocarinen z Dunaja ali pa od avstrijske meje. Posnemalnik „Teutonia“ se dobiva na-
ravnost iz tovarne ali pa iz skladišča na Dunaju.

Zastopništva na gotov račun ali pa proti proviziji ustanavljajo se do 1. aprila
t. l. po posebno prikladnih izvanrednih pogojih.

Vsa vprašanja treba je poslati na

(146) x-1

»Märkische Maschinenbau-Anstalt« Teutonia G. m. b. H.
Frankfurt a. Oder.

„Triumph III“

je na Avstrijskem
najboljši stroj
za sejati.

Posebna tovarna

Josip Friedlaender

145 15-1 Dunaj, XX., Dresdnerstr. 42.

!! Najbolji vozovi za gnojnico!!

iz jeklene pločevine drojno pocinjene v obsegu od 4—25 hl.

Nedosegljive verižne
sesalke. Patentovane briz-
galnice z medenim škor-
njem. 141 12—1

Najbolj priznana strgala
za krompir in repo.

Izdeluje specijelno

JOS. KLEMENT,

tovarna za sesalke in gospodarske stroje. Hrobce-Roudnice, Češko.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

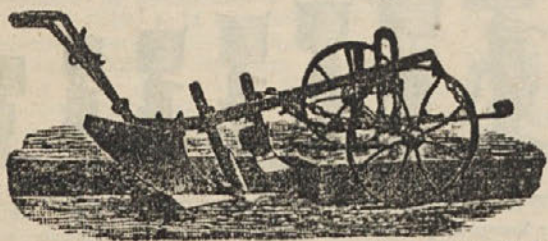
založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(134) 24—5

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Kdor rabi za spomlad

en dober plug, naj si ogleda naše jeklene pluge, katerih ni potreba nič držati, — za orati so veliko lažji in trepežnejši kakor navadni plugi.

Vsakdo dobi plug na poskušnjo
in ga lahko vrne, če mu ne ugaja.

Znano dobra in lahko tekoča vrtila, mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, mline za žito z kamni, mlini in stiskalnice za sadje in grozdje, vse vrste trombe in cevi za vodovode itd. v veliki izbiri v zalogi.

Samo blago prve vrste.

Traverze, železniške šine in vse potrebščine za stavbe
dobi se po jako nizki ceni in točni postrežbi pri

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

**trgovina z železnino na debelo in drobno
in zaloga poljedeljskih strojev**

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

(135) —6

Ing. Math. Quinz, Dunaj

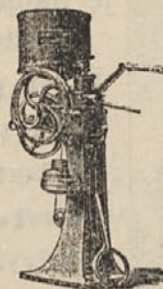
III/2 Obere Weissgärberstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

na roko in močno silo garanto-
vano najboljše posnemanje.

140 12-4 Zalog
vseh poljedelskih strojev
stroji za košnjo po ameri-
škem sistemu Jones

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani pristrčno zahvalno za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehavim G. Piccolijevo

želoděčno tinkturo

katera krepeča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebav-
(110) 12— 9 ljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste **kmetijskih pridelkov** itd. ter ima v zalogi vse **tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice**, katerim preskrbi po znižani ceni tudi **železne blagajne**, varne proti požaru in vlom.

➡ Zaloga **Barthel-ovega klajnega apna**, oddaja se od 5 kg naprej. ➡

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

Izdajatelj: Gospodarska zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik dr. Viljem Schweitzer, odbornik Gospodarske zveze v Ljubljani. — Tisk Zadružne tiskarne v Ljubljani.